

## СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Галя Петрова-Киркова

преподавател в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

област на висше образование: *Изкуства*, научна специалност: *Музика*

докторска програма *Теория и практика на изпълнителското изкуство*

професионално направление: *8.3. Музикално и танцово изкуство*

към катедра „Музика“, "Факултет по изкуствата"

Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград

Тема: "Хумористичните песни в репертоара на изпълнителите от Средна Западна България"

Автор: Мария Христова Филатова

Научен ръководител: проф. д-р Бинка Котетерова - Добрева

### 1. Общо представяне на процедурата

Становището е изготвено въз основа на заповед № 1086 от 30.04.2025 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ относно утвърждаване състав на научно жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на **Мария Христова Филатова** – докторант в редовна форма на обучение с научен ръководител проф. д-р Бинка Котетерова - Добрева.

Предоставени са следните документи: автобиография, дисертационен труд, автореферат, отчет за извършена проверка за автентичност на текст. Те са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“.

### 2. Кратки биографични данни за докторанта:

Мария Филатова е вокален изпълнител на традиционни фолклорни и авторски песни. Родена и израснала в Благоевград, където придобива средното си образование в НХГ „Св. св. Кирил и Методий“ с профилирана подготовка по пиано и испански език и висше образование в Югозападен университет „Неофит Рилски“, специалност „Педагогика на обучението по музика“. Продължава академичното си развитие и през 2015 г. успешно завършва магистратура в същия университет, специалност „Изпълнителско изкуство и ръководство на вокално-инструментални формации“ с профил народно пеене, в класа на изтъкнатия педагог проф. д-р Бинка Добрева.

Осъществява богата звукозаписна дейност на български народни песни, предимно от Пиринския край и Македония, както и авторски композиции с фолклорни елементи, като в дует със своята сестра Магдалена има издадени четири албума.

**3. Актуалността на тематиката** е свързана с изследователския интерес на автора, насочен към детайлно и задълбочено проучване на хумористичната народна песен от Средна Западна България, което до този момент липсва. Целта е да бъдат систематизирани и анализирани специфичните ѝ характеристики и особености, както и нейното определено място в репертоара на изпълнителите от региона. Този фокусиран подход ще запълни съществена празнина в досегашния академичен диалог и ще осветли тази „самостоятелна и специфична песенна група“. Докторантът споделя, че до настоящия момент *„усилията на музикалните фолклористи са били насочени предимно към цялостно и всеобхватно проучване на музикално-фолклорната традиция на региона, към събиране, систематизиране и дешифриране на песенни образци, с цел обособяване и анализ на характерните белези на шопската песен като цяло, както и в нейните различни функционални проявления, но не и конкретно за наличието на голям брой хумористични песни.“* (с.7)

**4. Познаването на проблематиката** е ясно осъзната и задълбочено проучена от докторанта. Извършен е прецизен преглед на специализираната литература, като е идентифицирана съществена празнина в досегашните изследвания на песенния фолклор от Средна Западна България. Личната мотивация, произтичаща от вродения интерес към шопския фолклор и откритите сходства с родния пирински регион, допълнително задълбочава познаването на проблематиката. Формулираната цел – систематизиране, анализиране на специфичните характеристики и определяне на мястото на хумористичната песен в репертоара – е ясно дефинирана и показва убедеността в приносния характер на настоящото изследване. *„Чрез разработването на този дисертационен труд посветен на хумористичната песен от Средна Западна България се надявам, че ще допринесе за обогатяването и допълването на знанието в тази област на музикалния фолклор и ще спомогне за съхранението и популяризирането на това безценно фолклорно-песенно наследство за бъдещите поколения“* (с.9)

Относно **методиката на изследването**: авторът посочва прилагането на библиографски, системно-структурен и сравнителен анализ, интервю, биографичен метод, контент-анализ, непосредствено наблюдение.

#### **5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите:**

Дисертационният труд (с общ обем - 176 стр.) съдържа: увод, три глави, заключение, библиография (включва 64 заглавия), приноси на дисертационния труд, приложения. В **увода** са изложени основните изследователски параметри и методиката на изследването. Докторантът ясно очертава обекта и предмета на изследването, целта и произтичащите от нея задачи. Теренното проучване се явява ключов фактор. *„Издирването и съхранението на все още малко останалия автентичен фолклор, е наложително и това прави темата актуална и съществена.“* (с.10)

**Глава 1. Фолклорнопесенната традиция в Средна Западна България** разглежда в отделни параграфи географското разположение на областта, основните отличителни черти на шопската песен и същността на хумористичния жанр, литературен обзор по конкретната тематика. Интересно е разделянето на областта на

подобласти, в зависимост от характерните особености на музикалния фолклор - **Шоплук, Граово и Западни покрайнини**. Изтъкнат е двугласния маниер на пеене като специфичен за областта. Посочени са нотни примери и са анализирани песенни образци по отношение на мелодия, метроритъм, ладова основа, стихосложение, функционална принадлежност. На базата на представения литературен обзор, докторантът констатира, че *„в тези дългогодишни проучвания не е осъществено конкретно и задълбочено изследване на една особено характерна за района на Средна Западна България песенна група – така наречените хумористични песни“*. (с.35)

В Глава 2. **Хумористичните песни в Средна Западна България – същност и особености** се представят основните отличителни черти на този жанр. Разглеждат се специфичните особености на шопските хумористични песни, включително техните мелодическа структура, ладове, метроритмика, орнаментика и стихосложение. *„При създаването на една хумористична песен творецът непременно има за цел чрез посланието на поетичния текст да предизвика слушателя, да го изненада, да го накара да се засмее.“* (с.50) Посочена е класификация на видовете хумористични песни, разпределени в няколко тематични направления: *„семеино-битови хумористични песни; любовни хумористични песни; трудови хумористични песни; хумористични песни на социална тематика.“* (с.60) Направеното проучване на репертоара на изпълнителите от Средна Западна България показва, че *„най-популярната и обичана песен от репертоара на значителна част от легендарните певци на региона е именно хумористична песен. От тук можем да обособим изводът, че хумористичният песенен жанр е сред най-обичаните и предпочитаните от българския народ“* (с. 110).

В Глава 3. **Автентични начини на изпълнение и значимост в съвременната музикално-фолклорна действителност на хумористичните песни в Средна Западна България** се съдържа анализът на резултатите от проведено теренно проучване. Чрез този пряк контакт с носителите на традицията са изведени ценни мнения и наблюдения, базирани на личния им певчески опит и изпълнителска практика. Особено значим аспект е представянето на нотни примери и детайлният анализ на неизследвани до момента безмензурни хумористични песенни образци. На базата на тези емпирични данни са направени обосновани изводи и обобщения. Както е посочено в текста *„От реализирания преглед и анализ на репертоара би могло да се обобщи, че хумористичните песни в Средна Западна България заемат съществено място в репертоара на певците от региона, като при значителна част от изпълнителите най-популярната и обичана песен от репертоара им е именно хумористична песен.“* (с.142)

**Заклучението** коректно обобщава постигането на главната цел и отразява резултатите от изследването. Дисертационният труд предоставя **изчерпателна и аргументирана картина** на хумористичните песни от Средна Западна България, допринасяйки значително за разбирането на техните художествени, музикални и социокултурни функции.

**Приносите** на изследването са изведени точно и отразяват постигнатите от автора резултати. Те са формулирани в 5 пункта. Доказателство за необходимостта от настоящото изследване е същественото място и значение на хумористичните песни в съвременната музикално-фолклорна действителност, тяхното утвърдено присъствие в изпълнителския репертоар и високото им предпочитание сред българския народ.

**6. Представените 4 публикации** са свързани с темата и представят основните изследователски акценти в дисертационния труд.

**7. Авторефератът** (40 страници) е изграден в съответствие с академичните изисквания като правдиво и пълно представя текста на изследването, както и неговия приносен характер.

*Заключение:* Поздравявам докторанта и неговия научен ръководител проф. д-р Бинка Котетерова-Добрева за постигнатите резултати от съвместната им работа. Изхождайки от всичко казано по-горе изразявам своята **положителна оценка** за проведеното изследване и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен "ДОКТОР"** в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство", на докторант **Мария Христова Филатова**.

05.06.2025 г.

*Изготвил становището:*

Проф. д-р Галя Петрова-Киркова

# OPINION

by **Prof. Dr. Galya Petrova-Kirkova**

Lecturer at the Academy of Music, Dance and Fine Arts "Prof. Asen Diamandiev" – Plovdiv  
on the dissertation for the award of the educational and scientific degree "**Doctor**"

Field of Higher Education: *Arts*, Scientific Specialty: *Music*

Doctoral Program: *Theory and Practice of Performing Arts*

Professional Field: *8.3 Music and Dance Art*

Department of „Music“, „Faculty of Arts“

South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad

Topic: "**Humorous Songs in the Repertoire of Performers from Central Western Bulgaria**"

Author: **Maria Hristova Filatova**

Scientific Advisor: **Prof. Dr. Binka Koteterova-Dobрева**

## 1. General Overview of the Procedure

The opinion has been prepared on the basis of Order No. 1086 dated 30.04.2025 of the Rector of South-West University “Neofit Rilski” regarding the approval of the composition of the scientific jury for conducting the procedure for the defense of the dissertation of **Maria Hristova Filatova** – a full-time doctoral student with academic supervisor **Prof. Dr. Binka Koteterova-Dobрева**.

The following documents have been provided: curriculum vitae, dissertation, abstract, report on the authenticity check of the text. They comply with the requirements of the LDACASRB and the RILDACASRB for obtaining the educational and scientific degree “Doctor” and the scientific degree “Doctor of Sciences”.

## 2. Brief Biographical Information about the Doctoral Student:

Maria Filatova is a vocal performer of traditional folk and original songs. She was born and raised in Blagoevgrad, where she completed her secondary education at the National Humanities High School “St. St. Cyril and Methodius” with specialized training in piano and Spanish language, and received her higher education at South-West University “Neofit Rilski”, majoring in “Music Education Pedagogy”. She continued her academic development and in 2015 successfully completed a Master’s degree at the same university, in the program “Performing Arts and Management of Vocal-Instrumental Ensembles” with a focus on folk singing, in the class of the distinguished pedagogue Prof. Dr. Binka Dobрева.

She carries out extensive recording activity of Bulgarian folk songs, mainly from the Pirin region and Macedonia, as well as original compositions with folkloric elements, and together with her sister Magdalena as a duet, they have released four albums.

**3. The relevance of the topic** is related to the author’s research interest, focused on a detailed and in-depth study of the humorous folk song from Central Western Bulgaria, which until now has been lacking. The aim is to systematize and analyze its specific characteristics and features, as well as its defined place in the repertoire of performers from the region. This

focused approach will fill a significant gap in the existing academic dialogue and will shed light on this “independent and specific group of songs.” The doctoral student states that up to the present moment *“the efforts of musical folklorists have been primarily directed toward a comprehensive and all-encompassing study of the musical-folkloric tradition of the region, toward the collection, systematization, and transcription of song samples, with the goal of defining and analyzing the characteristic features of the Shopi song as a whole, as well as in its various functional manifestations, but not specifically on the presence of a large number of humorous songs.”* (p.7)

**4. Awareness of the issues** is clearly recognized and thoroughly studied by the doctoral student. A precise review of the specialized literature has been conducted, identifying a significant gap in the existing research on the song folklore of Central Western Bulgaria. The personal motivation, stemming from an innate interest in Shopi folklore and the discovered similarities with the native Pirin region, further deepens the awareness of the issues. The formulated goal – to systematize, analyze the specific characteristics, and define the place of the humorous song within the repertoire – is clearly defined and demonstrates confidence in the contributory nature of the present research. *“Through the development of this dissertation dedicated to the humorous song from Central Western Bulgaria, I hope to contribute to the enrichment and expansion of knowledge in this field of musical folklore and to assist in the preservation and popularization of this priceless folkloric-song heritage for future generations.”* (p.9)

**Regarding the research methodology:** the author notes the application of bibliographic, system-structural, and comparative analysis, interview, biographical method, content analysis, and direct observation.

#### **5. Characteristics and Evaluation of the Dissertation and its Contributions:**

The dissertation (with a total volume of 176 pages) contains: introduction, three chapters, conclusion, bibliography (including 64 titles), contributions of the dissertation, and appendices. The introduction presents the main research parameters and the research methodology. The doctoral student clearly outlines the object and subject of the study, the aim, and the tasks derived from it. Field research is identified as a key factor.

*“The search for and preservation of the still scarce authentic folklore is imperative, and this makes the topic relevant and significant.”* (p.10)

**Chapter 1. The Folk Song Tradition in Central Western Bulgaria** examines in separate paragraphs the geographical location of the region, the main distinctive features of the Shopi song, and the essence of the humorous genre, as well as a literature review on the specific topic. Of interest is the division of the region into subregions, depending on the characteristic features of the musical folklore – **Shopluk, Graovo, and Western Borderlands**. The two-part singing style is highlighted as specific to the region. Musical examples are provided, and song samples are analyzed with regard to melody, meter-rhythm, modal basis, versification, and functional affiliation. Based on the presented literature review, the doctoral student concludes that *“in these long-standing studies, a concrete and in-depth investigation has not been conducted on a particularly characteristic song group for the Central Western Bulgaria region – the so-called humorous songs.”* (p.35)

**Chapter 2. Humorous Songs in Central Western Bulgaria – Essence and Characteristics** presents the main distinctive features of this genre. The specific characteristics of Shopi humorous songs are examined, including their melodic structure, modes, meter-rhythm, ornamentation, and versification. *“In the creation of a humorous song, the creator inevitably aims, through the message of the poetic text, to provoke the listener, to surprise them, to make them laugh.”* (p.50) A classification of types of humorous songs is given, divided into several thematic categories: *“family-life humorous songs; love humorous songs; labor humorous songs; humorous songs on social themes.”* (p.60) The conducted study of the repertoire of performers from Central Western Bulgaria shows that *“the most popular and beloved song in the repertoire of a significant part of the legendary singers of the region is precisely the humorous song. From this, we can conclude that the humorous song genre is among the most loved and preferred by the Bulgarian people.”* (p.110)

**Chapter 3. Authentic Performance Practices and Significance in the Contemporary Musical-Folkloric Reality of Humorous Songs in Central Western Bulgaria** contains the analysis of the results from conducted field research. Through this direct contact with tradition bearers, valuable opinions and observations have been drawn, based on their personal singing experience and performance practice. A particularly significant aspect is the presentation of musical examples and the detailed analysis of previously unexplored non-metrical humorous song samples. Based on these empirical data, well-founded conclusions and summaries have been made. As stated in the text, *“From the conducted review and analysis of the repertoire, it can be summarized that humorous songs in Central Western Bulgaria occupy a significant place in the repertoire of the region’s singers, with the most popular and beloved song in the repertoire of a considerable number of performers being precisely a humorous song.”* (p.142)

The **Conclusion** accurately summarizes the achievement of the main goal and reflects the results of the research. The dissertation provides a **comprehensive and well-argued picture** of the humorous songs from Central Western Bulgaria, significantly contributing to the understanding of their artistic, musical, and sociocultural functions.

**The Contributions** of the research are clearly outlined and reflect the results achieved by the author. They are formulated in 5 points. Evidence for the necessity of the present study is the significant place and importance of humorous songs in the contemporary musical-folkloric reality, their established presence in the performers’ repertoire, and their high preference among the Bulgarian people.

**6. The presented 4 publications** are related to the topic and represent the main research highlights of the dissertation.

**7. The abstract** (40 pages) is prepared in accordance with academic requirements, truthfully and comprehensively presenting the text of the study as well as its contributory character.

*Conclusion:* I congratulate the doctoral student and her scientific advisor, Prof. Dr. Binka Dobрева, for the results achieved through their joint work. Based on all of the above, I express my **positive assessment** of the conducted research and **propose to the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree of "DOCTOR"** in the professional field 8.3 "Music and Dance Art" **to doctoral student Maria Filatova.**

05 June 2025

*Opinion prepared by:*

Prof. Dr. Galya Petrova-Kirkova